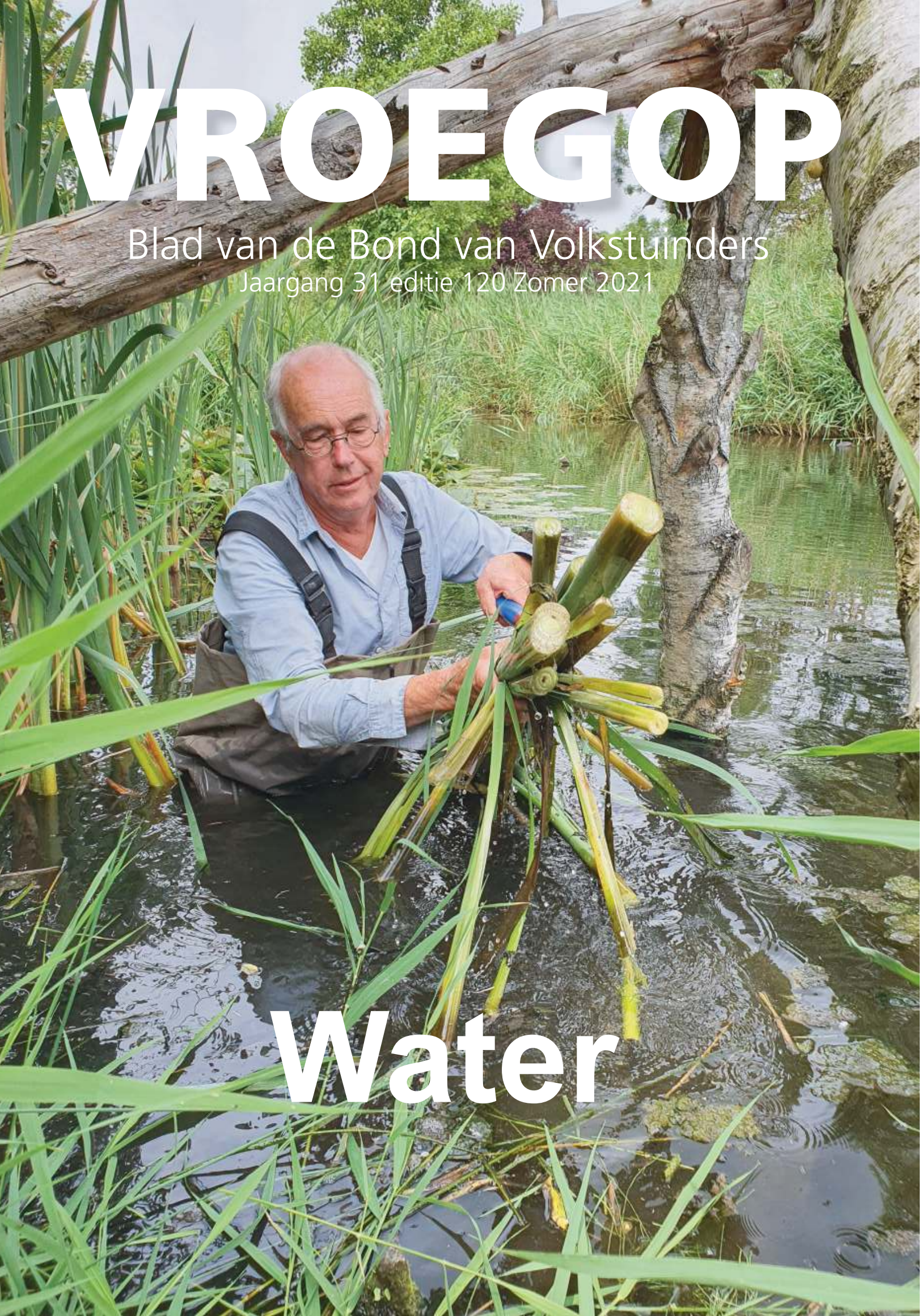

VROEGOP

Blad van de Bond van Volkstuinders

Jaargang 31 editie 120 Zomer 2021

A photograph of an older man with glasses, wearing a light blue shirt and dark waders, standing in a pond. He is holding a large bundle of harvested reeds. The pond is surrounded by tall reeds and a large, fallen tree trunk lies across the top of the frame. The water is calm, reflecting the surrounding greenery.

Water

Campingsport Amsterdam
 Alles voor uw camper, caravan, tent en tuinhuis.

Jan van Galenstraat 271
 1056 BZ Amsterdam
 Tel. : 020-6128911
 E-mail : info@campingsportamsterdam.nl

Levering, installatie, reparatie en onderhoud van

Zonne-energie
 Omvormers
 Accu's
 Digitale
 Gas Accessoires

**CAMPINGSPORT
 AMSTERDAM**

Kooktoestellen
 Koelkasten
 Geisers
 Gas & Petroleum
 Verwarming
 12 Volt Verlichting

www.campingsportamsterdam.nl

Openingstijden
 Maandag en zondag: gesloten
 Dinsdag t/m vrijdag: 09:00 - 18:00
 Zaterdag: 09:00 - 16:00

easy living

Uw tuinhuis handig inrichten?

Easy Living is een speciaalzaak in slaapbanken en bedkasten!

Met een slaapbank of bedkast tovert u in een handomdraai een heerlijk bed tevoorschijn en geniet u overdag van de ruimte die het bespaart!

Wij helpen u graag aan een multifunctionele oplossing en een heerlijke nachtrust!

Easy Living - Middenweg 109-113a - 1098 AH Amsterdam -
www.slaapbanken.nl - info@slaapbanken.nl - 020-6631161

Kiest u voor uw eigen biologisch eten?

Dan is Hercutec® een logische keuze voor uw onderhoudsgereedschap

Ook voor gasflessen in alle soorten en maten voor barbeques, heaters etc.
 Verkoop, afvullen of wisselen van gasflessen en gasfles equipment

PRIMAGAZ BENEGAS Antargaz
 AIR PRODUCTS PRO-GAS CAMPINGAZ

Hercutec® Alkylaatbenzine

- ✓ Beter
- ✓ Voordeliger
- ✓ Gezonder
- ✓ Groener
- ✓ Makkelijker

Verkrijgbaar als 2T en 4T in fles, jerrycan of vaten

BESTEL DIRECT VIA BESTELLINGEN@VOSGROEPBV.NL OF BEL 020 448 08 61

VOS
 OLIE & GAS BV

Verkrijgbaar bij Vos Gasdepot - Amsterdam, Butaanweg 3
 Vos Gasdepot - Purmerend, Edisonweg 2 | Total Vos - Koog a/d Zaan, Zuideinde 110

ENERGIE VOOR UW CONTINUÏTEIT

COLOFON

VROEGOP

Vroegop is het blad van de Bond van Volkstuinders, Amsterdam en omgeving. Het wordt verspreid onder de tuinders en aspirant-leden van de Bond.

Oplage: 12.000

De Vroegop bevat naast informatie van het bestuur ook bijdragen van een enthousiaste vrijwillige redactie.

Contact over blad en adverteren

Bond van Volkstuinders,
Volendammerweg 301,
1027 EA, Amsterdam
020-6132893
vroegop@bondvanvolkstuinders.nl
www.bondvanvolkstuinders.nl

Contact met het bestuur

info@bondvanvolkstuinders.nl

Redactie

Marianne Croes, Dominique Engers, Marieke de Geus, Ilse Kuiper, Bert Kuit, Lonneke Verburg en Nancy van der Heide
Namens het bestuur: Marieke Schep

Opmaak

Marijn Kloosterboer

Foto's voorpagina

Foto van Piet Loomans, tuinder Groote Braak
Fotograaf Marianne Croes

Volgende editie Vroegop

Kopij s.v.p. uiterlijk 12 oktober 2021 inleveren

INHOUD

- 4 Van de voorzitter
'Van het kastje naar de muur'
- 5 Uitvoeringsstrategie Volkstuinen
Gesprekken met de gemeente Amsterdam
Fietstocht met de wethouder
- 6 Talent gezocht
Aspirant bestuursleden
Leden van de Commissie van Beroep
- 7 Hertaxatie voor verzekering tuinhuis
- 8 Inleiding Thema water
- 10 Interview Pim Hoogenboom,
opzichter Watersysteem bij Waternet
'Zorg voor licht en zon in het water'
- 12 Riolering of de-riolering?
Helofytenfilter als goed alternatief voor riolering
- 14 Plas-en drasoever planten
Planten die het goed doen op natte oevers
- 15 Piet in het riet
- 17 Samen optrekken voor een betere waterkwaliteit
In gesprek met de Werkgroep Waterkwaliteit
van de tuinparken Nut en Genoegen
en Sloterdijkmeer
- 20 Het leven in en langs de sloot
- 22 Werking en onderhoud van septic tanks
- 23 Regentonnen
Mooi, functioneel en goed zelf te maken
- 24 Van de tuinparken
Een groene kern als onderdeel van De Nieuwe Kern
Een streep erdoor! De plannen voor Haven-Stad
Zoekgebieden windturbines: Gevaar niet geweken
- 27 Kleurplaat
- 28 Puzzel

VAN DE VOORZITTER

VAN HET KASTJE NAAR DE MUUR

Vaak wordt gezegd dat Nederland een voortreffelijk bestuurlijk stelsel rond het waterbeheer kent. Wij hebben immers sinds de middeleeuwen een aparte bestuurslaag daarvoor: de waterschappen. Er is sinds 10 jaar een aparte regeringscommissaris voor het water (Deltaprogramma). Zelfs onze koning heeft zich in het verleden gestort op het watermanagement. Er zijn vele grote waterwerken uitgevoerd. De Nederlanders hebben hun eigen land gemaakt.

Maar ook in dit geval is de bestuurlijke praktijk veel harder dan de leer. Dat blijkt wel uit onze ervaringen. Alle tuinparken in Amsterdam hebben met waterkwaliteit te maken. Ringsloten vormen de buitengrens van de parken; vaak wordt het tuinpark doorsneden door een stelsel van sloten, watergangen, poelen, vijvers etc.

Als de tuinparken zelf hun zaakjes op orde hebben (gebruik biologische onbemeste tuinaarde, geen onverantwoorde lozingen van vuil water, goed baggeren etc.) en ze zien dat de waterkwaliteit nog steeds niet goed is (algengroei, weinig leven etc.), gaan ze vragen aan het openbaar bestuur stellen. Wie is er dan verantwoordelijk voor de kwaliteit van dat water? Wie zorgt er voor dat het waterstelsel voldoende kwaliteit heeft.

De praktijk is dat de tuinparken dan in een niet te ontwarren kluwen van 'kastjes naar de muren' terecht komen. Ik probeer maar enige structuur in die kluwen te ontdekken. Hierbij hoop ik dat de lezer de weg niet kwijt raakt.

Allereerst is er Waternet; dat is geen bestuurlijk orgaan, maar een samenwerkingsverband van het Waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek en de gemeente Amsterdam. Het Waterschap zegt wel dat ze zorgen dat het water om ons heen schoon is, maar dat komt in ons geval neer op voorschriften en controles. Bovendien: in Amsterdam functioneren twee waterschappen; boven het IJ is er het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en onder het IJ dus Amstel, Gooi en Vechtstreek. Die twee waterschappen houden er verschillende

opvattingen over de toepassing van de wet- en regelgeving. Beide waterschappen zijn in ieder geval bij de tuinparken niet van de uitvoering. Daarvoor moet je weer bij de gemeente zijn.

Bij de gemeente aankloppen levert vervolgens een veelheid van antwoorden op. Gemeenschappelijke noemer is dat de betrokken afdeling niet verantwoordelijk is. De afdeling Vastgoed zegt dat ze alleen de grond plus het water verhuurt; stadsdelen zeggen dat de verantwoordelijkheid naar de centrale stad is gegaan; de afdelingen voor beheer en onderhoud melden niet alleen dat de tuinparken niet in hun onderhoudsbestand staan, maar ook dat er geen afspraken mogelijk zijn over het gelijktijdig of gecoördineerd uitvoeren van werk door de gemeente aan de ringsloten.

De belangrijkste boodschap blijft dat niemand verantwoordelijk is voor het uitvoeren van maatregelen voor verbetering van die waterkwaliteit. Dit van het kastje naar de muur sturen leidt alleen maar tot nog meer troebel water. Ondertussen werken wij op de tuinparken maar gewoon gestaag door aan een betere waterkwaliteit.

UITVOERINGSSTRATEGIE VOLKSTUINEN

Foto: gemeente Amsterdam

Gesprekken met de gemeente Amsterdam

De Bondsvergadering heeft op 12 juni 2021 met algemene stemmen ingestemd met het onderhandelingsresultaat van mei 2021 met de gemeente Amsterdam. Dat resultaat is vastgelegd in het document "Gezamenlijke uitgangspunten verdere ontwikkeling volkstuinparken in de gemeente Amsterdam". Het gaat hier nog om uitgangspunten; we zouden nog vastleggen op welke wijze we die verder zouden uitwerken.

Het was de bedoeling dat we dit nog voor de zomervakantie zouden afronden. Die afronding zit ook in de invulling van afspraken over de achterstallige onderhoudsbijdragen en achterstallig onderhoud. Het lukt niet om deze onderwerpen voor het zomerreces tot

een goede einde te brengen. De afspraak nu is om dit na het zomerreces af te ronden.

We houden jullie verder op de hoogte.

Fietstocht met wethouder Van Doorninck

Wij hebben als bondsbestuur op woensdag 14 juli 2021 een fietstocht met Wethouder van Doorninck gemaakt lang een aantal parken in Nieuw West: De Eendracht, Lissabon en De Ark, een zelfstandige nutstuin.

Ondanks de korte voorbereidingstijd werden we heel gastvrij ontvangen en hadden alle drie parken zowel een rondleiding verzorgd als een algemene toelichting over welke ontwikkelingen er gaande waren op het gebied van vergroten van toegankelijkheid, natuurlijk

Wethouder van Doorninck (midden) op bezoek bij tuinpark Lissabon, met Ko Plooy, voorzitter van VAT en Mineke Heslinga, coördinator Natuurlijk Tuinieren op Lissabon.

tuinieren, inzet van vrijwilligers en het verenigingsleven.

Niet alleen de wethouder was onder de indruk, wij zelf als bondsbestuur ook. We zullen in de Vroegop zeker aandacht blijven besteden aan alle bijzondere zaken waar onze parken mee bezig zijn. Kortom: de tocht was een succes: de wethouder was zeer geïnteresseerd, maar nog belangrijker: de tuinparken konden laten zien waar ze voor staan en waar ze naar toe willen.

TALENT GEZOCHT

Aspirant (plv.) penningmeester en aspirant bestuursleden

Het bestuur van de Bond bestaat op dit moment uit zeven leden. Het bestuur heeft een interim-karakter. In het komend najaar komt het met voorstellen voor een verdere invulling.

Nu is al duidelijk dat dan vacatures gaan ontstaan. Daarom zijn wij op zoek naar een aantal aspirant bestuursleden:

- (Plv.) penningmeester: het gaat hier om iemand, die op termijn de taak van penningmeester op zich kan nemen.
- Bestuursleden met een goede bestuurlijke antenne: we zoeken nog twee bestuursleden, die op een algemeen profiel actief zijn. Het gaat hier om mensen, die zich inzetten op specifieke onderwerpen en zich, vanzelfsprekend, daarnaast inzetten voor het algemene bestuurswerk.

De definitieve benoeming geschiedt in de Bondsvergadering van december 2021. Tot die periode zullen de aspiranten zo veel mogelijk als volwaardig bestuurslid gaan functioneren.

Voor reacties en meer informatie kan (voor 15 augustus) contact worden opgenomen met Eric van der Putten
voorzitter@bondsvanvolkstuinders.nl

Op <https://www.bondsvanvolkstuinders.nl/bestanden/wervingaspirantpnenanderebestuursleden.pdf> staat ook een uitgebreid profiel.

Leden voor de Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep behandelt geschillen en klachten waar de tuchtcommissie uitspraak over heeft gedaan en waar één of beide partijen beroep tegen heeft ingesteld. Voor deze Commissie zoeken we leden die hun ervaring en kennis hiervoor willen inzetten.

Leden van deze commissie

- Hebben juridische kennis/ervaring
- Kunnen zich vrijmaken voor de behandeling van (naar schatting) ongeveer 5 zaken per jaar

Zowel lid-tuinders, aspirant-leden van de Bond van Volkstuinders als niet-leden kunnen plaatsnemen in de Commissie. Definitieve benoeming geschiedt in de Bondsvergadering van december 2021.

Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met Els de Wit, Hoofd Bonds bureau, beleid@bondsvanvolkstuinders.nl of 020 – 613 2893

HETGOEDKOPSTE.NL

Gratis bezorging

**7 DAGEN PER WEEK OPEN
TOT 22.00 UUR**

**Accu's Accutesters
Omvormers Batterijen
Acculaders Zonnepanelen**

06-234 136 56

HERTAXATIE VOOR VERZEKERING TUINHUIS

Tuinhuizen zijn tegen herbouwwaarde verzekerd. Deze waarde staat vermeld op de nota van de jaarlasten welke je ieder jaar begin januari ontvangt. Tuinders van tuinpark Buikslotermeer en De Bongerd kunnen de verzekerde waarde bovendien via 'Mijn Tuin' zelf opzoeken.

Wanneer je als tuinder een nieuw tuinhuis hebt gebouwd of wanneer een verbouwing van je tuinhuis de waarde heeft verhoogd (zoals bijvoorbeeld een duurdere soort dakbedekking) is het raadzaam om na te gaan of de verzekerde waarde nog in orde is. Vervolgens kun je een nieuwe taxatie aanvragen. Aanmelden hiervoor is mogelijk tot uiterlijk 15 augustus via info@bondvanvolkstuinters.nl of telefonisch op 020-6132893.

De prijs voor een taxatie is helaas flink verhoogd en bedraagt nu € 100 per taxatie (was € 25 voor de septemberronde en € 70 voor tussentijdse taxaties).

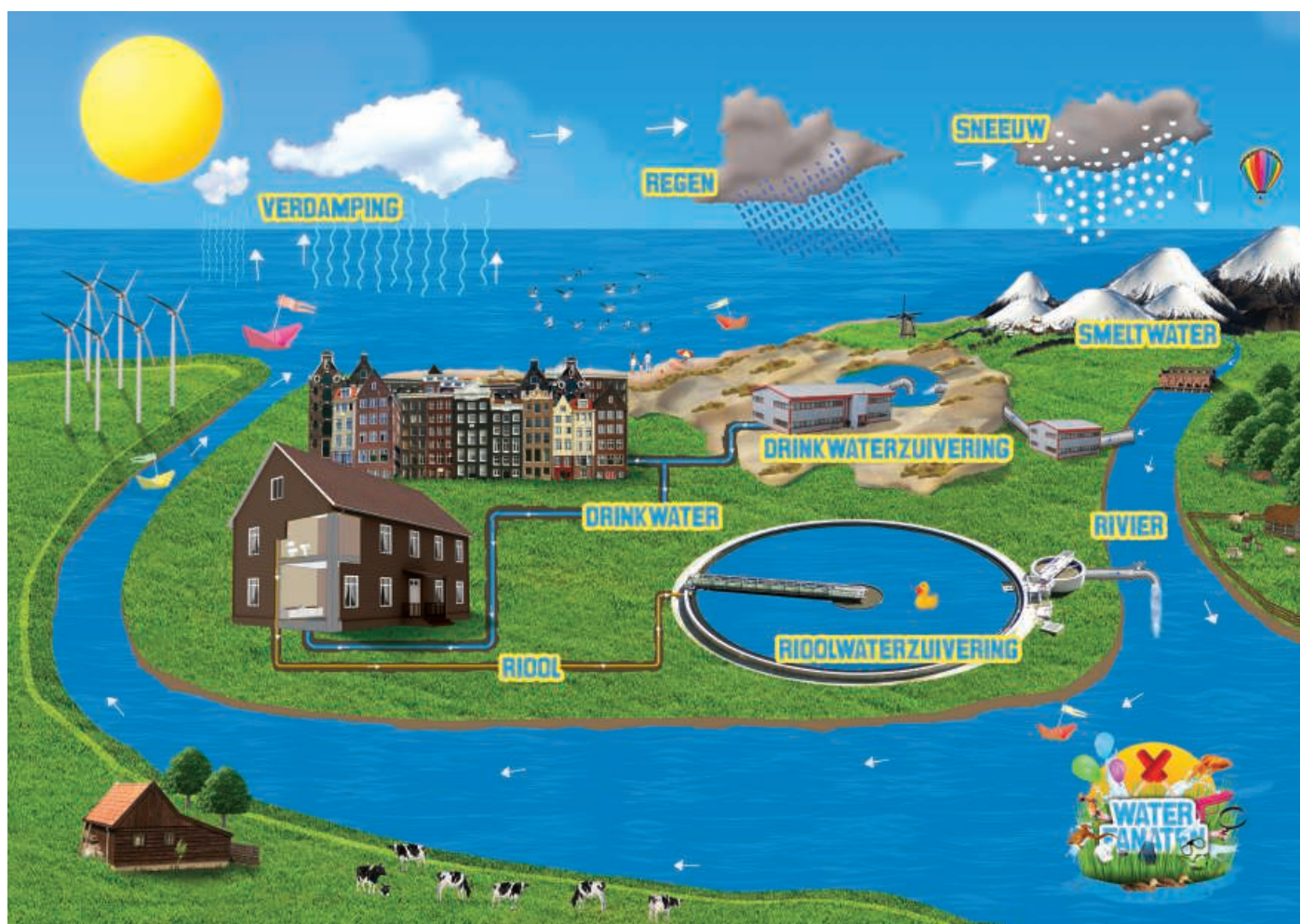
Gezien deze verhoging onderzoeken we als Bond van Volkstuinders of een andere vorm van verzekeren wellicht een goed alternatief is. Voor taxaties die niet strikt noodzakelijk zijn zou je daarom kunnen overwegen om de taxatie uit te stellen totdat het alternatief duidelijk is.

Let daarbij wel op: Wanneer je ervoor kiest om je nieuwe tuinhuis niet te laten taxeren of wanneer de taxatie is verlopen, ontstaat daarmee een zogenaamde open polis. Hierbij wordt in geval van schade niet standaard uitgegaan van het verzekerde bedrag -dat op basis van een (oude) taxatie tot stand is gekomen- maar wordt de werkelijke huidige herbouwwaarde vastgesteld. Deze kan lager uitvallen maar is nooit meer dan het verzekerde bedrag waarvoor premie is betaald.

INLEIDING WATER

Beeld: Waternet

De watercyclus

We lopen eerst de waterkringloop langs. Te beginnen met het drinken van een glas water uit de kraan. Amsterdams drinkwater kwam eerst vanaf de Vecht en vanaf 1853 uit de waterleidingduinen. Lekkerder dan welk bronwater dan ook en er is niet eens een plastic fles voor nodig.

In Amsterdam wordt ook oppervlaktewater uit het Lekkanaal en uit de Bethunepolder gezuiverd tot drinkwater. Het glas water gaat via onze ontlasting in het riool, dat afvoert naar grote rioolzuiveringen. Daar wordt het via diverse processen grondig gereinigd en geloosd op het oppervlaktewater. Een deel van het oppervlaktewater zakt naar beneden en stroomt naar de duinen. Daar wordt het weer gewonnen om drinkwater van te maken. Opgepompt of gereinigd drinkwater wordt streng gecontroleerd. Bij toepassing van een individuele behandeling afvalwater (IBA), zoals een septic tank, wordt het afvalwater op kleine schaal gereinigd. Met de juiste processen (voorbehandeling, omzetting, nazuivering), gezonde bacteriën en het juiste

onderhoud wordt het water redelijk schoon op het oppervlaktewater geloosd. Ontlasting is uiteindelijk gewoon mest, dat natuurlijk kan worden opgenomen in de omgeving.

Wie doet wat

Het drinkwater, oppervlaktewater en afvalwater pompt rond in de waterkringloop. De organisaties die in en rond Amsterdam verantwoordelijk zijn voor het water zijn:

- de gemeente Amsterdam
- Waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek en aan de noordkant het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Waternet, de uitvoeringsorganisatie die werkt in opdracht van gemeente Amsterdam en het Waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek. Het Hoogheemraadschap heeft een eigen uitvoeringsorganisatie.

Waar Waternet zich vooral richt op de watercyclus, is een waterschap of hoogheemraadschap meer gericht op het beheer

van waterwegen en dijken. Dit is historisch zo gegroeid en ingegeven door de aard van het landschap en de problemen die speelden in de verschillende gebieden. Meer lezen over Waternet en hun werkgebied. Meer lezen over Waternet en hun werkgebied: www.waternet.nl/over-ons/werkgebied

De volkstuinparken

Als volkstuinders hebben we te maken met alle aspecten van het water: schoon drinkwater op de tuin, het afvoeren van rioolwater via riolering of septic tank, en het afvoeren huishoudelijk afvalwater via riool of via een zak- of zinkput. We lozen het gereinigde water in de gebaggerde sloot, waarmee het weer in het watersysteem is opgenomen. Zeker niet onbelangrijk: volkstuinen zijn een bron van biodiversiteit en milieubewustzijn, waardoor soortenrijkdom en kringlopen in ons DNA zitten. Natuurlijke oevers, minder chemie in huis, tuin en keuken verbeteren ook de waterkwaliteit.

Feiten: Van de 29 bij de Bond aangesloten parken hebben 13 parken geen enkele rioolaansluiting. Bij 7 parken zijn alleen de algemene voorzieningen (clubgebouwen) op het riool aangesloten. De resterende 9 parken zijn volledig aangesloten op het riool.

Het water is van ons allemaal

Alle partners werken samen aan een toekomstbestendig watersysteem. Om dat te bereiken stelt Waternet vijfjaren waterbeheerprogramma's op. Meer lezen over het ontwerp waterbeheerprogramma 2022 – 2027: www.agv.nl/inspraak/ontwerp-waterbeheerprogramma-2022-2027

Tips

Wil je op jouw tuin beter omgaan met water? Gebruik een regenton en zorg voor opslag van water en reiniging van water door planten in wadi's of vijvers. Gebruik alleen biologische (dus geen kunst) mest. Wees zuinig met mest want een overschot aan mest spoelt uit naar het grondwater en oppervlaktewater, en daarmee help je juist die invasieve soorten die ongebreideld groeien door een teveel aan mest in het water. Gooi geen vet, chemicaliën of slecht verteerbare resten door de gootsteen en gebruik biologisch afbreekbare zeep en schoonmaakmiddelen. Zorg dat septic tanks goed werken en voorkom ook daar dat extra of onverteerbare vervuiling aan de watercyclus toegevoegd wordt. Voor alles wat je met water doet geldt: voorkomen dat er vervuiling in komt is beter, dan het er later weer uit te moeten halen.

INTERVIEW MET PIM HOOGENBOOM

Tekst en foto: Annemieke Timmerman

Pim Hoogenboom, opzichter Watersysteem bij Waternet

**PIM WERKT BIJ WATERNET AAN
HET WATERSYSTEEM: DE WATERLOPEN,
KERINGEN, SLOTEN EN
BAGGERWERKEN EN HELPT MEE OM
HET HELE WATERSYSTEEM
IN GOEDE CONDITIE TE HOUDEN**

Interview met Pim Hoogenboom, opzichter Watersysteem bij Waternet.

Als bondsbestuurslid met groen en milieu en dus ook water in portefeuille kwam ik via Klein Dantzig in contact met Pim. We spraken op 1 juli 2021 over het water op de volkstuinen van Amsterdam. Pim werkt bij Waternet aan het watersysteem: de waterlopen, keringen, sloten en baggerwerken en helpt mee om het hele watersysteem in goede conditie te houden: het water loopt goed door en oevers liggen er heel en schoon bij. In die zin horen oeverbeheer en maaibeleid ook tot zijn werk. Slechts heel kort komen de onderhandelingen met gemeente Amsterdam aan de orde. Over wetgeving en de driehoek gemeente, waterschap en volkstuinparken staat elders in dit blad een artikel: wie is wie in waterland?

Insecten en bijen

We beginnen ons gesprek over insecten en bijen. verdringen honingbijen nu echt de hommels en wilde bijen? Welke begroeiing is goed voor bijen? Heel wat bomen verder komen we pas op het water terecht. De es, Ees, iep en populier passeren de revue, Pim zou liever wat meer noten- en vruchtendragers zien, fruitbomen, hazelaar, walnoot. Voor insecten wijs ik op het belang van de heder en de wilg, dat zijn dan weer mijn favorieten. Pim meldt problemen met de wilgenhoutrups en heeft ook al een oplossing: verschillende soorten wilgen door elkaar zetten, dan kan die houtrups niet ongebreideld zijn gang gaan. We zijn het er helemaal over eens dat een omgeving in balans moet zijn en veel soorten moet bevatten. Invasies, exotisch en inheems, moeten we zien te voorkomen. Ik ruik een volgend thema voor de Vroegop, maar voor nu gaan we eerst door naar het water.

Oplossingen

Pim vertelt over oppervlaktewater, grondwater en afvalwater, en al wat hij daarover tegenkomt op de volkstuinparken. Hij kent de

volkstuinparken al meer dan 20 jaar. Voor de volkstuinparken is interessant wat vanuit zijn visie de problemen zijn en wat de tuinders er zelf aan kunnen doen. Uit de levendige discussie volgen deze problemen en oplossingen:

- Toilet rechtstreeks lozen op de sloot is verboden. Ook huishoudelijk afvalwater uit douche en keuken zien we liever niet rechtstreeks in de sloot. Voor vies water zijn riolering of individuele septic tanks de oplossing, voor huishoudelijk water kun je zakputten gebruiken.

- Kapotte systemen moeten gerepareerd worden. Door een gebarsten, scheefgezakte of nooit gereinigde septic tank komt vies water nog steeds in het milieu. Is je zakput niet schoon, dan drijven de zeepresten ook je tuin in.

- Geen toevoer van chemie in toilet en keuken. Gebruik geen chloor, dit doodt alle leven in je septic tank. Haal in de keuken vetresten uit je afwas en gebruik afbreekbare zeep. Ook op de tuin wordt veel chemie gebruikt. Ik realiseerde me dat niet, zelf composteer ik op eigen tuin en heb ik een gesloten cyclus. Pim maakte me duidelijk dat door het 'grond verbeteren' dat tuinders doen, zoals bemeste tuinaarde gebruiken en potgrond verwerken, er ongemerkt veel nutriënten worden toegevoegd. Bij regen watert dat uit naar de sloten en komt het in het oppervlaktewater terecht. Dit biedt voedsel voor flora en fauna waar je niet te veel van wilt hebben. Deze sluipvervuiler bestaat naast de veel zichtbaarder chemie uit potjes, die tegen onkruid of ongedierte worden gebruikt.

- Zorg voor licht en zon in het water. Geen aaneengesloten rij hoge bomen langs het water, blad en begroeiing regelmatig verwijderen. In het algemeen is soortenrijkdom goed. Monoculturen moeten worden doorbroken, die zijn een invasie en zorgen voor andere invasies. Biodiversiteit zorgt ervoor dat plagen geen kans krijgen.

- Zorg voor goede doorloop van het water. Baggeren in het najaar houdt de sloot schoon en het water stromend. De bagger moet wel schoon zijn. Ga je het afvoeren, dan is voor > 10m3 onderzoek nodig. Zit het boven vuile grenswaarden, dan mag je het niet zomaar verspreiden. Is het minder of zit het onder de grenswaarden, dan is het verspreidbaar. Je mag het op de eigen oever leggen of op de composthoop. Breng verder geen vreemde aquarium- of vijverplanten zonder nader onderzoek in de sloot: je ontketent zomaar een invasie, zoals dat hier en daar met de Waternavel is gebeurd.

- Hou de oevers zacht, daar waar dat mogelijk en zinvol is. Hoge beschoeiing en verhardingen maken het voor dieren moeilijk om zich te verplaatsen tussen water en land. Diverse dieren en planten houden het water ook schoon namelijk: onder andere riet en lisdodden staan erom bekend.

- Gebruik voor de beschoeiing milieuzuivere materialen, dus niet zomaar geïmpregneerd hout, plastic of zelfs asbest. Uiteindelijk spoelen chemische stoffen uit of komen stukken van de beschoeiing in grond en water terecht.

Goede voorbeelden

Tenslotte hebben we het nog specifiek over enkele tuinparken met goede voorbeelden. Zo hebben Waternet en Gemeente Amsterdam in het natuurgebiedje bij tuinparken Osdorp, Nieuwe Bijenpark, De Eendracht en T.I.G.E.N.O. een groot helofytenfilter aangebracht, dat het oppervlaktewater op natuurlijke manier reinigt. Meer naar de stad toe zwoegt Nut & Genoegen om de doorwatering op het tuinpark goed te laten functioneren. Dit is door de tuinders zelf moeilijk te doen door omstandigheden van buitenaf. We zijn op meerdere plekken 'het zaagseltoilet' tegengekomen, een heel goede oplossing als je weinig poept op je

tuin. Ook zijn er tuinders die zich buigen over het probleem van medicijnresten in afvalwater door uitscheiding of zelfs door weggooien. Goed om je bewust te zijn van chemicaliën in het water, maar voor dit probleem zijn ook de grote waterbedrijven nog op zoek naar oplossingen.

Op verschillende tuinparken zijn resultaten bereikt door mee te doen in het bestrijden van invasieve exoten. Die worden consequent afgevoerd in de grijze bak en niet op composthoop of in het water gegooit. Educatief en gewoon leuk om mee te spelen is de waterpomp op Wijkergouw, waarmee je bijna drinkbaar water kunt oppompen uit de grond.

Grondwater

Problemen met hoog grondwater zijn voor tuinders moeilijk op te lossen: Buitenzorg weet er alles van. Door vervanging van een oud riool dat ook het grondwater opnam, staat het grondwater nu hoger. Er zijn wel oplossingen door wadi's aan te leggen en door grindpalen te maken, maar het grotere watersysteem van het Vliegenbos zal op het kleine stukje volkstuinpark toch bij tijd en wijle voor natte voeten zorgen. Op Lissabon wordt het watersysteem door Waternet en Gemeente Amsterdam opgeknapt tot een niveau dat de tuinders er weer zelf voor kunnen zorgen. Ook op Klein Dantzig zijn problemen met duikers te groot voor de tuinders. Duikers zijn doorlaten van de ene sloot naar de andere sloot via een buis onder een dam of pad bijvoorbeeld. Die voorzieningen moeten decennia meegaan. Dit soort groot onderhoud is nog onderwerp van gesprek na de onderhandelingen over de huurcontracten tussen Gemeente Amsterdam en de Bond van Volkstuinders.

RIOLERING OF DE-RIOLERING?

Tekst en foto's: Bert Kuit

Of alle tuinparken ooit zullen worden aangesloten op de riolering is nog maar de vraag, maar dat er andere en ook betere oplossingen daarvoor zijn staat als een paal boven water.

Om met de kosten te beginnen: aansluiting op het gewone riolsysteem is een dure oplossing voor de tuinparken die in de buitengebieden van Amsterdam liggen. Door te zoeken naar 'off grid' oplossingen, losgekoppeld van het reguliere netwerk voor water, riolering en/of stroom, is op deze kosten te besparen. Vele Tiny House en camper bewoners

doen dit al, vaak met toestemming van de gemeente.

Off grid bespaart niet alleen kosten maar kan heel goed 'samen met de natuur'. Op de volkstuinparken gebeurt al veel op een natuurlijke duurzame manier; maar als het om water gaat, kan er op de meeste parken nog meer gebeuren. Dat het beter kan en moet, blijkt ook uit metingen van Waternet: bij een aantal parken constateerde Waternet verhoogde concentraties aan meststoffen, afkomstig van bemesting op de tuinen.

Wat kunnen we doen? Het uitzetten van

meer waterplanten zorgt voor meer zuurstof en zo meer waterleven in 'onze' slootjes. Verder kan er beter op worden toegezien om geen bomen en grote struiken dichtbij de slootkanten te planten. Dit om te voorkomen dat in de herfst al dat blad de sloot in waait, met verzuring van de sloot tot gevolg. Ook zijn er initiatieven op een aantal parken voor meer waterberging voor het opvangen van regenwater na korte hevige buien. Weer andere parken zijn bezig met plas- en drasoeveren om zo het water beter te bergen. Niet iedereen is er misschien blij mee maar het vele riet in de omringende sloten bij de tuinparken is een goede en natuurlijke filter voor het slootwater.

Vanuit tuinpark Lissabon is tuinder Menno Houtstra (zie foto rechts) in Slotervaart Zuid gestart met een proefopstelling voor het zuiveren van afvalwater d.m.v. een helofytenfilter. Op kleine schaal test hij hier hoe het afvalwater tussen de wortels door van waterplanten kan worden schoongespoeld. Hij vertelt met groot enthousiasme over de werking daarvan: "Met zonne-energie wordt het grijze water opgepompt naar een hoog opgesteld 200 liter vat. Hierna gaat het grijze water, via een ingenieus systeem van opslagtonnen, naar een bell sifon. Deze sifon laat het water uit het vat vallen om langs de wortels van riet en lisdodde in een met grof grind gevulde bak te stromen; dit moerasfilter -de combinatie van planten en grind- zorgt voor de zuivering. Terwijl het 200 liter vat weer volloopt met afvalwater, loopt het gezuiverde grijze water langzaam weg uit helofytenfilter. De grindbak zuigt zich weer vol met lucht en het systeem herhaalt zich weer".

Het plan is om, na deze proefopstelling, te bekijken of het systeem gebruikt kan gaan worden op het tuinpark en daar terrassen in het water aan te leggen waar riet in komt te groeien.

Grind en riet – helofytenfilter op Park 2020 in Hoofddorp

HELOFYTENFILTER IN GEBRUIK

Park 2020 in Hoofddorp is een internationaal bekend 'cradle-to-cradle' project. Dit bedrijventerrein maakt voor het zuiveren van het afvalwater gebruik van het systeem van helofytenfiltratie. Hier wordt al het grijze water, zoals het regenwater van de paden, het dak en het grijze water uit de gebouwen na het zuiveringsproces weer opnieuw gebruikt om de planten van water te voorzien of om de toiletten door te spoelen. Het bedrijventerrein is vrij te bezoeken. Park 2020 heeft geen aparte website maar wordt wel op tal van websites genoemd als voorbeeld.

PLAS- EN DRASOEVER PLANTEN

Tekst en foto: Bert Kuit

ook prima als oeverplant en kan in het water tot 15 cm. diep staan; terwijl onze inheemse *Iris pseudacorus*, de gele lis, een veel steviger uiterlijk heeft.

Moerashertshooi, *Hypericum elodes*, staat mooi in combinatie met de gele lis omdat deze de leemtes tussen de gele lis goed opvult. Pijlkruid, *Sagittaria japonica*, heeft prachtige bladeren in de vorm van een wat bredere pijl en heeft opvallende witte bloemen. De plant wordt maximaal 30-40 cm. hoog; terwijl de inheemse plant de *S. Japonica* een scherper pijlvormig blad heeft en de witte bloemen hebben een donkerrood hart.

Voor kleine vijvers of langs onze slootkant zou de *Typha minima*, de kleine Lisdodde het ook heel goed doen; deze klein blijvende sigarenplant heeft mooie blauwgroene stengels die compact groeien. Zijn wortelgestel zuivert het water.

En tot slot de Zwanenbloem, *Butomus umbellatus*. Deze zeer elegante, roze bloeiende bloem staat achter mijn tuinhuisje in het slootje en is ooit de reden geweest waarom we onze tuin genomen hebben.

Als waterplanten liefhebber geef ik hier aan welke moeras waterplanten voor mij zeer geschikt zijn bij onze volkstuin. *Pontederia cordata* doet het prima in natte slootkanten of in vijver of sloot. Deze plant bloeit blauw in aren en geeft kleur tot de eerste koude nachten. De oeverplant bij uitstek, de gewone dotterbloem, *Caltha palustris*, bloeit

opvallend geel heel vroeg in het voorjaar en groeit zelfs in 20 cm. diep water van vijver of slootje. Zodra de dotterbloem is uitgebloeid gaat het moerasvergeet-mijn-nietje, *Myosotis palustris*, bloeien. Soms bloeit de dotterbloem wat later wegens een koud voorjaar en dan bloeien zij gelijk wat erg mooi is als deze bij elkaar staan. De ranke *Iris laevigata* doet het

PIET IN HET RIET

Tekst en foto: Marianne Croes

Het thema is water, water op de volkstuinten, de kwaliteit, het onderhoud, de beheersing ervan etc.

Ik denk dan niet meteen beschoeiingen waar geen kikker de kant op kan komen, maar vooral aan paddenpoelen, de natuurlijke overgang van water naar land, aan van die zompige plekjes waar allerlei waterleven zich ophoudt en van alles in krioelt, daar waar speciale waterplanten willen groeien.

Dus op naar tuinpark de Groote Braak, waar 5 jaar terug een prachtige grote paddenpoel werd aangelegd met mooie stap stammetjes in het water.

Ja hoor, na enig speurwerk zie ik een bordje paddenpoel, aha, maar helaas geen water te zien, alleen maar riet, heel veel riet.

Anneke Janse, voorzitter van de commissie 'Natuur en Milieu' aldaar, vertelt dat ik dan bij Piet Loomans moet zijn. Hij houdt zich specifiek bezig met het onderhoud van de poelen en de plas dras oevers, en weet alles van het onderhoud en waterleven.

Even later komt Piet aanfietsen. Ik vraag: 'Piet, waar is die mooie paddenpoel gebleven?' 'Tsja, dan moet je net een weekje later komen, dan hebben we al het riet weggeknipt, dan zie je weer water en ziet het er weer prachtig uit'. Piet is zo enthousiast dat hij zelfs voor ons graag een demonstratie wil geven hoe het riet volgende week geknipt gaat worden.

Volgende week mag ik terugkomen met een paar mensen van onze tuin, die wild enthousiast zijn over dit thema. Wat heerlijk om van elkaar te leren, kennis en vooral enthousiasme te delen.

Met hartelijke dank voor de gastvrijheid van tuinpark De Groote Braak.

Tuinder Piet Loomans aan het werk in de paddenpoel van de Groote Braak

SAMEN OPTREKKEN VOOR EEN BETERE WATERKWALITEIT

Tekst: Dominique Engers

Foto's: Marianne Croes

“Het watersysteem in onze parken en eromheen is één geheel.”

Op Sloterdijkmeer en Nut en Genoegen, twee naast elkaar gelegen tuinparken aan het Westerpark, slaat men al bijna 5 jaar de handen ineen waar het gaat over waterbeheer. De Werkgroep Waterkwaliteit kwam min of meer toevallig tot stand en maakt zich sinds 2016 met niet aflatend enthousiasme hard voor al het water in en om de beide tuinparken. Al dat water staat immers met elkaar in verbinding, dus hoe meer samenwerking hoe beter. De twee parken brachten zelfs een gezamenlijke brochure uit met handige tips en trucs voor het verbeteren van waterkwaliteit, door iedere individuele tuinder toe te passen. Op een zonnige namiddag spreek ik hierover met Iris de Veer (Sloterdijkmeer) en met Hester Aardse (Nut en Genoegen). Kees van Dijk, (Nut en Genoegen) kersvers lid van het groepje, zit als leergierig en enthousiast toehoorder aan. Jaap Glas (Sloterdijkmeer) is verhinderd maar heeft mij als compensatie voor zijn lijfelijke aanwezigheid filmpjes toegestuurd en een link naar zijn YouTube kanaal, waar ie allerlei waterzaken inzichtelijk maakt.

Samen optrekken

Hester vertelt: “In 2016 waren we op Nut en Genoegen druk bezig met het keurmerk natuurlijk tuinieren. Waterkwaliteit en waterbeheer was daar een onderdeel van. We besloten een expert in huis te halen voor een lezing en kwamen in contact met Bart Specken, coördinator biodiversiteit van Waternet. Bart vertelde ons dat ie toevallig ook net benaderd was door Jaap Glas, van Sloterdijkmeer, het park naast het onze. De lezing werd een gedeelde lezing, voor geïnteresseerden van beide parken, en na afloop raakten we met elkaar in gesprek. Het watersysteem in onze tuinen en eromheen is één geheel, we hebben invloed op elkaars waterkwaliteit. Het leek daarom direct een goed idee om de krachten te

V.l.n.r. Iris de Veer, Hester Aardse en Kees van Dijk

bundelen en het bleek effectief om samen op te trekken. Die lezing van Bart was daar feitelijk de aftrap van en het begin van de werkgroep, waar ook bestuursleden uit beide tuinbesturen aan deelnamen.”

Waterkwaliteit verbeteren

Er werd al snel een aantal dingen boven water gehaald en in beeld gebracht. Er werd gekeken naar de waterberging,

doorstroming, waterkwaliteit en naar wat iedere tuinder afzonderlijk kon, of zelfs moest doen, doen om dat alles te verbeteren. Geen afvoeren meer die lozen op de sloten, bijvoorbeeld. “Jaap ging, met instemming van het bestuur, met een pak melk langs alle afvoeren om zo vast te stellen waar op de sloten geloosd werd. Door het bestuur werden er consequenties aan verbonden wanneer tuinders dat bleven doen en dat

De grote vijver op tuinpark Nut en genoeg

bleek alles bij elkaar zeer effectief om één en ander aan te pakken en te herzien.”

Bij de metingen in het gebied, gedaan door Waternet, werden hoge concentraties stikstof en fosfaten in het water gevonden. Iris: “Het water hier was vuiler dan het water in de grachten, kun je je voorstellen? Dat zou ook best te maken kunnen hebben met het feit dat veel tuinders bemeste tuinaarde en mest op hun tuin gebruikten. Inmiddels wordt dat in de winkels hier niet meer verkocht en zijn we overgestapt op biologische tuinaarde. Die zit òf in zakken en is duur of moet je los bestellen. Dat soort veranderingen kosten overredingskracht

om door te voeren en het neemt ook best wat tijd voor je alle tuinders mee hebt. En voor je het met zijn allen eens bent over effectieve plannen van aanpak. Zelfs de mensen van Waternet verschillen soms onderling van mening over wat de beste manier is om de kwaliteit van het water aan te pakken. En niet alles is één op één toepasbaar voor individuele tuinders. Er zijn verschillende oeverplanten die de fosfaten als het ware opeten, maar die zijn niet allemaal even geschikt voor de kleine slootjes tussen de tuinen. Riet bijvoorbeeld kan best en functioneert prima in de ringsloten rond de tuincomplexen, maar is te groot voor de tussenslootjes. Dan groeit alles in een

mum van tijd dicht en is er kans op overstromingsgevaar.”

Baggeren en kroosharken

Hester vertelt dat het baggeren inmiddels ook anders gaat dan een aantal jaar geleden. “Voorheen baggerden we in het najaar maar de ecooloog van Waternet vertelde ons dat het beter is later te baggeren, na de bladval. Daarom doen we het nu later in het jaar. Niet allemaal tegelijk, iedere tuinder doet het op zijn eigen moment en vult de baggerbrief in als het gedaan is. We hebben ook een kroosharkdag in het leven geroepen, waarop we met zoveel mogelijk tuinders het kroos uit de sloten gaan harken. Een soort baggeren, maar dan met kroos. Teveel kroos in de sloten verstikt het water. Een kroosloos park krijg je nooit, maar we harken toch altijd heel wat op en het animo is inmiddels heel groot. Het opgeharkte kroos wordt niet verspild, maar op de eigen tuin gecomposteerd of door de “kroosharker van dienst” naar de Veluwe gebracht, waar het wordt uitgereden over een toxisch verzuurd bos dat daar goed op gedijt.” Kroos blijkt goede, eiwitrijke voeding te zijn en is na de juiste bewerking zelfs eetbaar, als vegetarische burgers, vertelt Hester.

Contacten met alle partijen

Zowel Nut en Genoegen als Sloterdijkmeer hebben een prachtige, grote vijver. Het onderhoud daarvan moet worden gedaan door de gemeente. Er is decennialang achterstallig baggeronderhoud in beide vijvers, vertellen de dames, maar om daar wat aan gedaan te krijgen blijkt lastig. Ook het onderhouden van de contacten met alle partijen is een weerbarstig proces. Iris: “We zijn nu een paar jaar bezig om het achterstallig onderhoud aan te pakken en komen er steeds opnieuw achter dat alles een kwestie van een lange adem is. Op alle niveaus. Voorstellen van vier jaar geleden, over natuurlijk oevers en aanpassingen in het reglement vinden nu pas hun beslag op onze parken. Bij Waternet staat het

thema waterkwaliteit pas sinds kort op de agenda, daar zijn ze ook nog aan het ontdekken wat dat betekent voor het beheer. Verschillende experts spreken elkaar soms tegen. Bovendien is het een langzaam proces voordat de effecten op het water merkbaar worden. Bij aanvang van onze projectgroep in 2016 is de kwaliteit van het water op de tuinparken gemeten, daarna eigenlijk niet meer, terwijl dat in de grachten wel continu wordt gemonitord. Aan het waterleven hier menen we af te lezen dat het allemaal wat rustiger wordt. De geel gerande watertor duikt weer op, er verschijnen steeds meer kikkers, visjes en salamanders in de sloten. We zouden best wel weer eens een meting willen, om te zien of al onze pogingen na al die jaren daadwerkelijk tot succes leiden. Met de gemeente gaan de dingen ook niet altijd zo vlot als we willen. Het grootschalig baggeronderhoud van de vijvers ligt bijvoorbeeld op het bord van de gemeente, maar het wordt niet gedaan en er wordt ook niet voor betaald. In de samenwerking tussen de parken, de gemeente en Waternet zitten best veel grote gaten. Het is soms onduidelijk wie waar verantwoordelijk voor is, en mensen wisselen nog al eens van functie. Het is daarom zaak goed contact te houden met alle partijen, ook op bondsniveau. Dit fenomeen speelt immers op alle parken dus hier ligt een taak voor de bond.”

Brochure Verbeteren Waterkwaliteit

Is er een gouden tip om mensen op tuinparkniveau waterminded te maken? Hester: “De grootste gouden tip is om tuinders doorlopend te informeren en de informatie die je geeft in kleine, behapbare stukjes op te delen. Voor heel veel mensen is het verhaal nieuw. Dus moet je steeds weer uitleggen waarom glooiende oevers, zonder hoge, harde beschoeiingen goed zijn, en dat de tuinhuisjes dan heus niet in de sloten wegzakken. Dat teveel kroos en dikke lagen rottende bladeren in de sloten het planten en dierenleven verstikken. We

De ijsvogelburcht (links) op tuinpark Sloterdijkmeer

hebben een mooie brochure “Verbeteren Waterkwaliteit” gemaakt die we onder alle tuinders hebben verspreid waarin we regels en tips voor tuinders geven voor een betere waterkwaliteit. We leggen uit hoe je goed kunt schouwen en baggeren. Wat natuurvriendelijke oevers zijn, welke beschoeiingen goed zijn, welke (water) planten bijdragen aan de waterkwaliteit. Dat je niet direct je hele slootrand hoeft om te gooien, maar dat kleine stukjes ook al helpen. De experts van Waternet hebben ons enorm geholpen dat allemaal helder en duidelijk op papier te krijgen. Wat in de folder staat is niet ingewikkeld en toepasbaar op alle tuinparken. Wat ons betreft zou de folder op de website

van de bond moeten staan. Hoe meer tuinders toegang hebben tot deze informatie, hoe meer baat we daar allemaal bij hebben.”

Voor de filmpjes van Jaap Glas - YouTube kanaal Vinkesloot https://www.youtube.com/results?search_query=vinkesloot

De pdf van de brochure Verbeteren Waterkwaliteit is op te vragen via info@bondvanvolkstuijnders.nl

HET LEVEN IN EN LANGS DE SLOOT

Tekst en foto's: Lonneke Verburg

Vorig jaar zomer namen we een koepeltentje, zonnebrand en campinggas-pitje mee op de boot. Een sloep waar het tentje met een beetje trekken en duwen nét in paste. We gingen het avontuur tegemoet. Op de Amstel had het vakantiegevoel ons al te pakken en voeren we richting Ouderkerk aan de Amstel. De drang naar avontuur, wat je al gauw hebt op een boot met een tentje erop, zorgde voor een totaal onverwachte verrassing. Van een zomers drukbevaren Amstel voeren we zomaar een klein slootje binnen waar de tijd leek stil te staan. Hoge rietkragen omzoomden de vaart, afgewisseld door blatende schapen die ons tussen het groen door begroetten. Alsof we Nederland van lang geleden in waren gevaren. Na een paar zelfbedieningsbruggen, legden we de boot tegen een hoge rietkraag. Het werd onze eerste overnachtingslocatie, de stilte viel om ons heen.

Water in de sloot.

Wat zo charmant is aan tuinpark de Vijf Slagen is dat alle moestuinen aan een slootje liggen. Een paar jaar geleden zijn er nieuwe duikers geplaatst, een buis die de sloten met elkaar verbindt zodat het water zonder belemmering kan blijven stromen. Er is een waterverbinding tussen het Abcoudermeer en tuinpark de Vijf Slagen. Vooral in droge tijden is het belangrijk dat de watersluis van het Abcoudermeer naar de moestuinen wordt opgezet. Het heeft meteen uitwerking op het waterpeil.

Belangrijk voor het onderhouden van de sloten is het baggeren. Twee jaar geleden moesten de leden dat door verontreinigingsproblemen staken. Dat had grote gevolgen voor de doorstroming en onze watervoorraad. Gelukkig kan er dit jaar in oktober weer gebaggerd worden zodat we de sloten weer uitdiepen en het water, met de daar behorende dieren, haar weg kan gaan.

Water vakantie

Waterlelie

Lisdodde

Rivierkreeft

Rivierkreeft.

Via de bovengenoemde waterroute komen er verschillende dieren naar ons tuinpark waaronder de Amerikaanse rivierkreeft. De rivierkreeften zijn nogal hongerige types. Ze eten alles kaal wat ze tegenkomen. Visjes, insecten, waterplanten en diertjes. Er zijn tuinders die ze met een speciale kreeftenfuik vangen en als 'delicatesse' in de keuken gebruiken. Soms wel 25 per week!

Waterkwaliteit.

In en om de sloot leven kikkers en zien we af en toe een salamander. Ook eenden en meerkoeten zwemmen, foerageren en broeden op het tuinpark. De reigers die van oudsher in dit gebied leven, staan met hun lange poten langs de waterkant tussen het riet aandachtig te wachten op een smakelijk kostje. Maar wonen hier ook nog dieren die niet zomaar in het zicht leven? Bootsmannetjes, schaatsenrijders, eenoogkreeftjes, de kleine modderkruiper, karperluis en een libellelarve? Aan de hand van een wateroppervlakte onderzoek kun je erachter komen hoe de kwaliteit van het water is. Hiervoor is een biotische index ontwikkeld. Elk waterdierje stelt zijn eigen eisen aan de kwaliteit van water. Voor meer informatie kijk op www.jasperderuiter.com

Oever- & waterplanten.

Een natuurlijke waterkant is van levensbelang voor veel dieren. Van land naar water is een overgangsgebied van planten, oeverplanten naar waterplanten. Oeverplanten houden met hun sterke wortels de aarde vast zodat de overgang van land en water natuurlijk verloopt. De lisdodde, u weet wel, die lange stengel met bruine sigaren is, een oeverplant net als moerasspirea, waarvan je trouwens de bloemen van kunt frituren, leerde ik laatst. Ook grote kattenstaart, zwanenbloem, echte valerian, kalmoes, pijlkruid, waterzuring, moerasvaren en riet zijn oeverplanten. De dotterbloem spreekt in het vroege voorjaar tot de

verbeelding met haar grote gele bloemen in een tros. Kijk maar eens op www.dotterbloem.nl

In de sloot zweeft de witte waterlelie. Een waterplant die van mei tot en met augustus bloeit met haar mooie eironde bladeren. Even verderop in de sloot groeit een waterranonkel met goudgele bloemen met franjes aan het einde van de kroonbladeren. Ook kikkerbeet en eendenkroos leven in en op het water. Water- en oeverplanten, zorgen niet alleen voor mooie natuurlijke oevers maar ook voor een betere waterkwaliteit.

Water zuiverende planten.

De meeste moerasplanten zijn gras- of rietachtig. Er zijn veel soorten die bloeien met prachtige bloemen. Ze hebben allemaal een sterk wortelstelsel waarmee ze voedingstoffen uit het water halen. Kalmoes neemt fosfaat op en ruikt lekker. De gele lis neemt nitraten op, snoekkruid ontwikkelt blauwe kolfachtige bloemen. Wat te denken van waterkers, dat eetbaar is mits het water schoon is. Riet is een enthousiaste groeier langs de waterkant die water zuivert. Met deze helofyt worden daken bedekt, het wordt gebruikt voor muziekinstrumenten zoals een saxofoon of hobo. Er zijn zelfs zwembaden waar riet nuttig is in een helofytenfilter. Ik zeg u eerlijk, ik ben dol op riet, zolang het langs de waterkant groeit en niet tussen de sla, boerenkool en andere moestuingewassen opduikt. In toom houden dus.

Nog even terug naar het sloepavontuur...

Die avond en nacht ervoeren we hoeveel leven er is in, op en om water. Alle wateren zijn met elkaar verbonden, hoorde we ons tegen elkaar zeggen terwijl we naar de sterrenhemel keken en de muggen van ons af moesten slaan. Water, de oever, het land. Land- en waterdieren, water- en oeverplanten, het is een ingenieus geheel waar wij als toeschouwers nog lang niet alles van weten. Het gaat allemaal over balans, biodiversiteit en

natuurlijk evenwicht. Het is aan ons om goed te kijken en ons best te doen om samen de natuur mee te bewegen. Gebruik geen kunstmest, of ander gif dat via de bodem in het grondwater terecht komt. Planten, dieren en ook de mens krijgen allemaal met de negatieve gevolgen te maken. We gaan voor natuurlijk schoon water!

Met dank aan Huibert Kloet en Ger Steinbusch

WERKING EN ONDERHOUD VAN SEPTIC TANKS

Op meer dan de helft van onze 29 tuinparken zijn de tuinhuisjes en vaak ook het clubgebouw niet aangesloten op de riolering. Het afvalwater van o.a. toiletten moet daarom op een andere manier worden opgevangen en afgevoerd. De methoden die hiervoor het meest worden gebruikt zijn via septic tanks (voor toiletwater) en zakputten of zinkputten (voor huishoudelijk water).

De werking van een septic tank bestaat uit het scheiden van water en afvalstoffen door middel van zwaartekracht (bezinking). Het afvalwater wordt naar de septic tank geleid waarin vervolgens papier en uitwerpselen bezinken en een laag slib op de bodem vormen; nog niet verteerde en bezonken resten vormen een laag drab drijvend op het water.

Binnenin de tank gaan micro-organismen aan het werk om ontlasting, afvalwater en slib af te breken en om te zetten naar relatief schoon water. Door een uitlaat loopt dit water vervolgens weg naar de sloot.

Onder ideale omstandigheden kunnen septic tanks jarenlang functioneren zonder vol te raken. Maar zoals alles in het leven zijn de omstandigheden zeker niet altijd ideaal. In de winter komen de micro-organismen door de kou tot stilstand en vindt er geen of nauwelijks afbraak plaats. In de zomer kan een hogere temperatuur juist zorgen voor vergisting en bijkomende stank van de laag met drijvende drab.

In de praktijk zal de achtergebleven sliblaag op de bodem van de tank dus met enige regelmaat moeten worden afgevoerd.

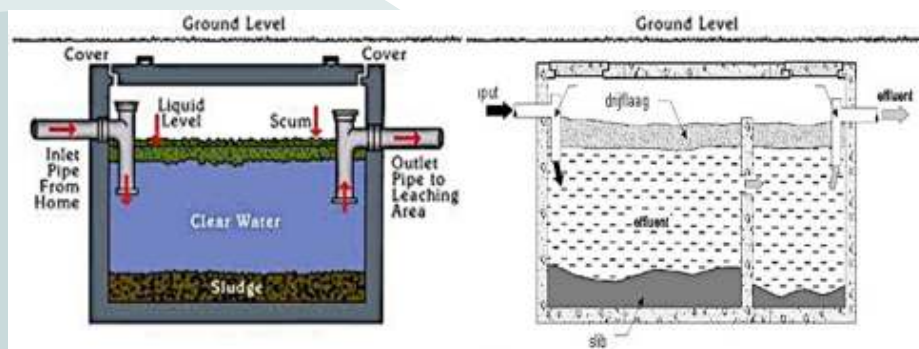
Wie op internet zoekt naar 'leegpompen septic tank' treft talloze rioolbedrijven aan die deze klus kunnen klaren. Als tuinder moet je daarnaast in de gaten houden of de wateruitlaat niet verstopt kan raken omdat de laag drab te dik wordt. In dat geval mag je als tuinder zelf aan de slag als putjesschepper.

WEL DOEN

Controleer jaarlijks de septic tank. Wanneer meer dan de helft van de tank uit slib bestaat of wanneer de korst bovenin de tank 15 cm of dikker is, is het raadzaam om dit af te voeren. Pomp de tank niet helemaal leeg, want je pompt dan ook alle micro-organismen weg die nodig zijn voor het afbraakproces. Doe je dat toch dan moet dit proces helemaal opnieuw op gang komen. Voorkom dat er teveel schoon water of teveel drinkwater in de tank komt. Dit verstoort de werking van de micro-organismen. Ze spoelen als het ware weg waardoor de afbraak kan stilvallen. Help de micro-organismen door gebruik te maken van biologisch afbreekbare producten bij douchen en schoonmaken. Toilet papier is op zich goed afbreekbaar maar je kunt de septic tank wat ontlasten door het papier niet in de toilet pot maar in de vuilnisbak te gooien.

NIET DOEN

In een septic tank (en riolering) horen geen materialen thuis die slecht afbreekbaar zijn. Dat betekent: geen maandverband, vochtige hygiënische doekjes, kattenbakvulling, plastic, olie of bak- en braadvet. Ook geen giftige producten zoals chloor, verf, onstopmingsmiddelen, sterke zure ontkalkingsmiddelen met (lees etiket) fosforzuur, zoutzuur of zwavelzuur, basische middelen (soda)

MEER LEZEN?

www.projectbureauschoonschip.nl
www.septische-put.be
www.inspectapedia.com/septic
 Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA) - Kenniscentrum InfoMil
 Dit artikel is een bewerking van artikelen die in het ledenblad van Tuinpark Wijkergouw zijn verschenen. Met dank aan Gunter Schwandt en Annemieke Timmerman.

REGENTONNEN

Tekst: Ilse Kuiper

Mooi, functioneel en goed zelf te maken.

Gratis (regen)water: wie wil dat niet? Om planten water te geven of je auto te wassen, heb je geen kostbaar drinkwater nodig. Ons 'hemelwater' dat regelmatig met bakken uit de lucht valt, volstaat. Bovendien is regenwater beter voor je planten omdat er minder kalk in zit. Last but not least: doordat het regenwater niet direct het riool ingaat, maar in je ton terecht komt, help je het klimaat, het milieu en je gemeente (capaciteit riolering ontzien).

Welke regenton neem je? Er zijn tientallen verschillende soorten en merken op de markt. Bovendien kan je een regenton ook nog zelf maken. Wie oog heeft voor het klimaat en geen zin of tijd heeft om een regenton zelf te maken, kijkt naar de recycling regenton. Veel (eiken)houten regentonnen zijn eerder gebruikt als bijvoorbeeld wijnvat (geïmporteerd uit Frankrijk) of voerderton. Over het algemeen zijn dit betere kwaliteit tonnen dan de tonnen die nieuw zijn gemaakt van goedkopere houtsoorten. Deze 'werken' nog te veel. Als hout nat wordt, gaat het werken en lekkages en lekkende kranen kunnen dan het gevolg zijn. Sommige kiezen niet voor houten tonnen omdat je hout moet blijven onderhouden of het nu om een ton van nieuw of van oud hout gaat. Ieder jaar afborstelen en insmeren met gekookte lijnzaadolie is wel het minste. Bovendien: als het flink gaat vriezen, moet je zorgen dat er geen water meer in je ton zit, anders kan je houten ton kapot vriezen. Veel mensen kiezen voor een kunststof ton die al dit soort problemen niet heeft. Weliswaar is de productie van deze tonnen minder milieuvriendelijk maar kunststof tonnen zijn onderhoudsvrij en gaan eeuwig mee. Houd je niet van kunststof in je tuin, kies dan houtlook kunststof.

De aansluiting

Als je dan je keuze voor een regenton hebt gemaakt, moet deze worden

SPREEKWOORD: REGENTON VOL OP SINT MAGDALEEN (22 JULI)? DAN REGENT HET DAGEN ACHTEREEN.

aangesloten op de regenpijp. Daar heb je een regenton vulautomaat (vuller) voor nodig. Ook een regenton vulautomaat bestaat in verschillende soorten. Allereerst is het belangrijk om de diameter te bepalen van je regenpijp. Grotendeels is dat in Nederland 70-80mm, en in mindere mate een regenpijp van 90-100mm. Soms zie je ook andere maten en vormen (vierkante regenpijp).

Aan de hand van je regenpijp afmeting kies je de vulautomaat. Kijk wat voor type aansluiting deze heeft en wat je het liefst wilt. Afhankelijk van de regenton moet je soms nog een gat boren. De meeste regentonnen hebben echter een schroefdraad aansluiting of een voorgeboord gat. Standaard wordt bij regentonnen een aftapkraan geleverd. Je kunt de aftapkraan ook vervangen voor een snelloop kraan dat is makkelijk als je grotere hoeveelheden water in een korte

DE INHOUD

En de inhoud? De meeste mensen kiezen een regenton met een capaciteit tussen de 200 en 300 liter. Daarmee kan je hemelwater opvangen van het gemiddelde dak van een Nederlandse woning. Gaat het om een kleiner dak bijvoorbeeld van een volkstuinhuisje, een schuurtje of garage, dan is vaak 100 – 200 liter al toereikend.

ZELF MAKEN?

Op internet tref je talloze voorbeelden om zelf een regenton te maken. Van een oud PVC vat, van een PVC buis (flinke doorsnede) met kopsluitstukken, een kraantje en al dan niet afgewerkt met latten of een rietmat.

tijd uit je regenton wilt aftappen. Plaats het kraantje zo laag mogelijk. Dan kan je goed al het water aftappen en blijven er geen resten staan, die wellicht kunnen gaan stinken.

Dan zijn er ook nog accessoires. Zoals een overloop. In de meeste gevallen zal het water bij een volle regenton via de vulautomaat weer terug vloeien naar de regenpijp. Als je dat niet wilt kan je een overloop set aansluiten. Dit is een aansluiting waarbij het water bij een volle regenton via de overloop leiding wegvloeit naar bijvoorbeeld een grintbedding of een vijvertje. Een overloop is handig tenzij je de regenpijp hebt afgekoppeld, dan is het noodzaak.

Tips:

1. Neem altijd een regenton met een voet. Ten eerste kan je er dan altijd met een gieter of emmer bij, ten tweede is het beter voor je regenton als deze op een voet staat (voor houten tonnen zelfs noodzakelijk)
2. Gebruik een goed sluitend deksel op de ton zodat je regenton geen muggenbroedplaats wordt.
3. Bladeren houd je uit de ton met een speciale zeef of – goedkoper – met een panty.

VAN DE TUINPARKEN

EEN GROENE KERN ALS ONDERDEEL VAN DE NIEUWE KERN

Er groeit iets moois in de Duivendrechtse Polder.

Onder de rook van de Johan Cruyff Arena liggen vier tuinparken in de Duivendrechtse Polder: Nieuw Vredelust, Ons Lustoord, De Federatie en Dijkzicht. Ze liggen daar al sinds de jaren vijftig, ieder met hun eigen identiteit en geschiedenis, een groene oase van rust met echte natuurwaarde.

Er groeit iets groots in de Duivendrechtse Polder.

De gemeente Ouder-Amstel en de grondeigenaren (waaronder de gemeente Amsterdam) willen een nieuwe wijk bouwen, De Nieuwe Kern. Daarvoor wil men één tuinpark (Nieuw Vredelust) en een ander voor een deel (Ons Lustoord) opheffen. In het deel dat overblijft zouden nog veel tuinen en waardevol groen moeten verdwijnen voor woonboten en een fietsroute met openbare voorzieningen, met grote schade voor flora, fauna en tuinleven. Deze schade is onnodig; woningbouw is ook mogelijk zonder vernietiging. Daarom hebben de vier tuinparken samen met het Bondsbestuur een alternatief plan in de steigers gezet. Door hun betrokkenheid bij deze plek, hun creativiteit en de ambitie voor meer groen voor meer mensen in deze polder, ligt er nu een integrale opzet voor een schitterend park.

Er groeit iets groens in de Duivendrechtse Polder.

Met een aaneengesloten oppervlakte van meer dan 50 ha, een indrukwekkende natuurwaarde, een waaier aan publiekstrekkingen, van stilletuin tot recreatieplas, vier tuinparken en 800 tuinen kan dit park uitgroeien tot de nieuwe standaard voor betekenisvol groen in een stedelijke omgeving. De kansen en de mogelijkheden die er liggen zijn voor de afzonderlijke parken onbereikbaar maar door de samenwerking groeit onze ambitie uit tot

een paradijs in de polder en we noemen het de Groene Kern.

Naar de inschatting is dit park te realiseren in een aangepast plan voor de Nieuwe Kern. De parken hebben hun alternatief toegelicht aan wethouders en ambtenaren en met meer dan 1000 handtekeningen ingediend als zienswijze op de Structuurvisie voor De Nieuwe Kern die in het najaar in de gemeenteraad van Ouder-Amstel wordt behandeld.

Wij gaan er alles aan doen om te zorgen dat er serieus naar ons groene alternatief gekeken wordt, en dat alle voordelen van een Groene Kern de gemeenten zal overtuigen.

Namens de vier tuinparken en de Bond, Erica, Hanneke, Jorien, Marjo, Nannie, Merel, Eric, IJsbrand, Leo, Marco, Piet, Rein, Rens en Ron

STREEP ERDOOR! DE PLANNEN VOOR HAVEN-STAD

Al in 2010 kwam het toenmalige college met een dikke vette streep door de volkstuinparken Nut en Genoegen en

Spandoek tegen het fietspad en OV-baan door de Tuinen van Westerpark

Sloterdijkmeer: er moest een geasfalteerd fietspad dwars door de tuinen komen voor de toekomstige bewoners van Havenstad. Ook toen voerden we als tuinparken aan dat er al heel veel goede alternatieven zijn op enkele honderden meters afstand. Het college trok na felle acties van de tuinders en negatieve publiciteit de streep weer in.

Ondertussen zijn beide parken al jaren met de gemeente in overleg om een betere toegankelijkheid van de tuinparken voor buurtbewoners te organiseren: mooiere hekken, ruimere openingstijden, extra toegangspoorten, extra bruggen. Verder werken we samen met 'De soeptuinders', die kregen een stuk van ons sportveld om groeten en fruit te kweken voor de voedselbank, met de kinderopvang die de rest van het drukke Westerpark te gevaarlijk vonden worden voor hun kindjes, en organiseerden we

Spandoek tuinpark Buikslotermeer tegen de komst van windturbines

windturbines kunnen nog steeds te dicht bij volkstuinen komen, omdat gemeente Amsterdam de contouren van zoekgebieden nu niet wil aanpassen en omdat de gemeente de tuinparken niet onder de wettelijke geluidsnormen wil laten vallen, zoals die bijv. voor omwonenden gelden.

Oproep aan tuinders

Onze werkgroep 'volkstuinen Windalarm' trekt ten strijde tegen de windturbines. We zijn op zoek naar mensen die *ondersteuning* kunnen bieden bij vragen op juridisch vlak, in de planologische en besluitvormingsprocedure. Wij zijn op zoek naar mensen die specifieke kennis hebben van windturbines in relatie tot *veiligheid, gezondheid en natuur*. Wij schatten in dat dit proces lang gaat duren, waarbij ook financiën een rol zullen spelen. De financiële middelen van tuinparken zijn beperkt, daarom zijn we op zoek naar mensen die de volkstuinparken een warm hart toedragen en die hun expertise met ons willen delen.

Meer informatie

Over de plaatsing van windturbines is meer te vinden op onze website [link onder 'onze website' <https://windalarm.amsterdam>]. Wil je je aanmelden, dat kan bij de voorzitter van werkgroep volkstuinen Windalarm, Tineke de Rijk (cdrc@xs4all.nl), of bij contactpersoon Renate Nollen, (renate912@gmail.com).

wandeltochten, educatieve lezingen, kleine concertjes, speciale routes, attractieve biotopen (paddenpoel, moeras bosjes, stinzentuinen) en nog veel meer. We spraken in en dachten mee. "Goed bezig" denk je dan.

Toen werden we overvallen door het nieuwe Volkstuinenbeleid. Petities, demonstraties, zienswijzen, hoorzittingen en de rest is gelukkig al weer historie. De printjes van het akkoord dat de Bond met de gemeente sloot om deze onzalige plannen van huurverhoging tot openbaar maken van de tuinen weer van tafel te krijgen waren nog niet droog, of daar kwam 'de streep' weer boven water.

In de plannen voor Haven-stad en in de Omgevingsvisie 2050 zet het college de streep weer op de kaart. In de teksten voor de plannen staat het bol van groen, groener, groenst, de Amsterdammer moet veel meer gaan bewegen en de gemeente gaat samen met burgers "stad maken". De harde realiteit en het venijn zit echter altijd in de staart, want daar staan de kaartjes. Daar stond de streep weer dwars door de parken. Ditmaal niet

alleen een geasfalteerde fiets-racebaan, maar een upgrade naar een full-blown OV-baan. Weg biotopen, weg veilig wandelgebied, weg prachtige tuinen, weg ongerept park. Weer een petitie (bijna 12.000 handtekeningen), zienswijzen, spandoeken, acties, en alternatieven aangedragen. De wethouder blijft echter op haar strepen staan, dat asfalt mag nu niet uit haar plannen. Wij laten ons echter niet wegstrepen, er moet een streep door dit soort plannen. Laten we solidair zijn en teken de petitie via petitie.nl.

Iris de Veer, tuinder bij Sloterdijkmeer

ZOEKGEBIEDEN WINDTURBINES: GEVAAR NIET GEWEKEN

Meerdere volkstuinparken liggen in of naast zoekgebieden of in reserve zoekgebieden. www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/duurzaam-amsterdam/windmolens-amsterdam/kaart-windzoekgebieden. Als er een voorkeur zoekgebied afvalt, komen de reserve gebieden in beeld. De

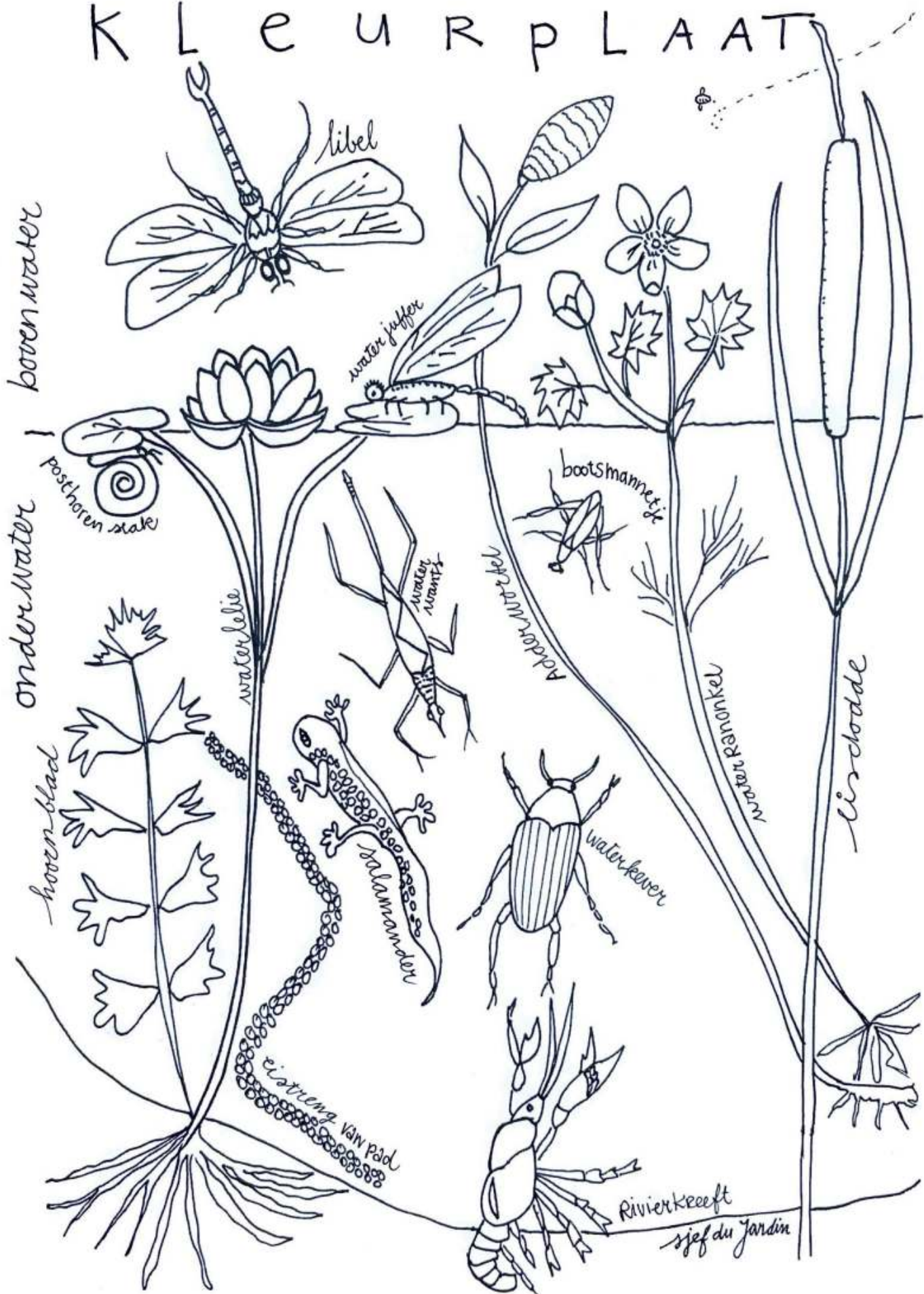

Boven: Tuinpark De Molen buitensingel

Onder: Tuinpark De Molen met op de achtergrond de toren van Ransdorp

KLEURPLAAT

S	N	A	D	N	E	J	I	B	N	T	L	M	R	E	W	Z
O	L	A	P	H	E	M	N	E	I	E	A	B	W	A	S	N
L	R	O	J	I	K	T	V	I	G	J	I	A	N	G	B	I
I	B	I	B	E	D	R	R	B	U	J	E	E	R	A	I	G
T	B	I	R	K	A	O	U	O	E	T	K	N	O	A	J	N
A	I	I	J	L	O	I	L	N	O	E	D	T	V	F	E	I
I	J	P	B	E	S	U	K	O	O	S	A	L	E	O	N	N
R	E	O	I	M	N	O	S	Z	G	N	N	E	L	N	L	O
E	N	O	J	M	L	W	L	B	N	I	S	E	D	O	U	K
K	H	T	E	O	I	E	A	C	I	N	E	T	J	M	I	P
M	O	O	N	H	S	B	E	S	N	J	K	N	I	I	S	O
I	T	I	N	D	A	L	F	R	O	K	N	E	J	I	B	L
N	E	B	E	T	N	O	T	G	H	B	W	J	E	I	O	Y
S	L	O	S	E	G	E	L	E	E	M	F	I	U	T	S	F
E	V	A	T	J	E	M	E	W	E	R	K	B	I	J	S	A
C	K	A	N	L	L	E	L	A	I	C	O	S	U	E	E	A
T	R	A	T	C	E	N	B	E	S	T	U	I	V	I	N	G

© ruiterpuzzels.nl

Meedoen

Je kunt de oplossing vóór 1 oktober mailen naar vroegop@bondvanvolkstuinters.nl
Onder de goede inzendingen verloten we 5 cadeaubonnen.

Oplossing Lentenummer

MUGGENBULTEN

De winnaars zijn:

H. van Dijk- Zuyderhoudt
Tuinpark Tigeno

Hilda Schaap
Tuinpark de Molen

Leny Veenman
Tuinpark Lissabon

Marlies Mandersloot
Tuinpark Tuinwijk

Liesbet van Steenis
Tuinpark Amstelglorie

Van harte gefeliciteerd!

Zoek de woorden. In elk woord zitten minstens twee letters die maar op één manier weg te strepen zijn. De overgebleven letters vormen de oplossing. Veel puzzel plezier.

- Angel

Apidologie

Bestuiving

Bij

Bijendans

Bijenhotel

Bijenkolonie

Bijenkorf

Bijenluis

Bijennest

Bijensoorten

Bijenteelt

Bijenvolk

Bijenwas

Biotoop

Bloemen

Bossen
- Cel

Dans

Dar

Eusociale

Hommel

Honing

Imker

Imkerij

Insect

Kast

Koningin

Larven

Legbuis

Monofaag

Nectar

Polyfaag

Raat
- Raten

Slobkousbij

Solitaire

Steek

Stuifmeel

Teelt

Tuin

Veld

Voedselzoeken

Was

Wei

Werkbij

Zwerm